

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 155. Джерзі Сіті, Н. Дж., п'ятниця, 7-го липня 1939.

No. 155. Jersey City, N. J., Friday, July 7, 1939.

VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТИ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Наз. „Свобода“: Вільям 4-0237, — Наз. „U. N. Союз“: Вільям 4-1918. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

СЕНАТ ПРИВЕРТАЄ ПРЕЗИДЕНТОВІ МОНЕТАРНУ ВЛАДУ

ВАШИНГТОН. — Сенат прийняв 43 голосами проти 39 проект монетарного закону, проведений конференцією представників обох палат конгресу.

Цей проект продовжує владу президента в монетарних справах до 30. червня 1941. року. Стоїть він у виразній противенстві до проекту, ухваленого недавно сенатом.

Однак щодо законності ухвали заходять сумніви.

ПРЕЗИДЕНТ МАЄ ВЖЕ ПЛЯНИ НА 1940. РІК.

ВАШИНГТОН. — Речники Білого Дому кажуть, що президент приготував вести далі кампанію проти різних противників своєї програми та остаточно прокласти справу до вирішення всьому народові краю при виборах у 1940. році, а передовсім на конвенції Демократичної Партії. Думає він на тій конвенції виставити кандидата, який годиться на його програму.

ВИГЛЯДИ ЗАВЯТОЇ БОРОТБЫ В КОНГРЕСІ ПЕРЕД ЗАКРИТТЯМ.

ВАШИНГТОН. — Провідники конгресу стараються закрити теперішню сесію найдалі 1. серпня. Однак до цього часу прийдеється конгресменам і сенаторам звести довгу й завзяту боротьбу за невтралістський закон і проект про позички краєв і позакраєв.

НАКЛАДАЄ НАДЗВИЧАЙНІ МИТА НА ІТАЛІЙСЬКИЙ ШОВК.

ВАШИНГТОН. — Американський уряд зарядив, що всякий ввез італійського шовку по 13. серпня буде обложений надзвичайним митом, бо італійський уряд не дає італійському шовкові конкурувати своїм іноземним, але підтримує його продукцію й торгівлю високими урядовими субсидіями.

СТРАЙКУЮТЬ НА ДОПОМОГОВИХ РОБОТАХ.

НЬО-ЙОРК. — У цій околиці застрайкували тисячі будівельних робітників на допомогових роботах, щоб заперестувати проти рішення конгресу, яке домагається від них довгих годин праці.

Полковник Сомервел, місцевий адміністратор допомогових робіт, загрозив, що кожний робітник на допомоговій праці, котрий не вернеться до 5 днів до праці, стратить роботу.

ВЕЛИКІ ВИЛИВИ РІК У КЕНТОКІ.

МОРГЕД (Кентокі). — Гірські потоки й ріки в східній частині стеїту Кентокі внаслідок хмаролому вилили з берегів і позаливали багато гірських осель. Урядники стеїтової й федеральної влади тарятуноків організації повоюють, що число жертв утоплених може досягнути сотки людей. Вже начислено 38 утоплених, а 81 осіб іще бракує.

ВЕЛИКИЙ СТРАЙК В АВТОВОМУ ПРОМИСЛІ.

ДІТРОЙТ (Мішиген). — У середу рано почався довго заповідуваний страйк робітників автомобільних фабрик Генеральної Моторової Компанії. Вишли на страйк наперед робітники департаменту виробу причадалів, інженірівського й удержання, разом коло 800. Юнія заповідає, що з ними вийдуть скоро робітники інших департаментів, разом 4,200. Грозить задержка продукції.

КРІВАВІ БІЙКИ МІЖ ЮНІЙНИМИ ФРАКЦІЯМИ.

ГВАЙТ ПЛЕЙНС (Нью-Йорк). — У різних місцевостях повіту Вестчестер розгорілася боротьба між ворожими відділами Американської Федерації Праці. Непорозуміння виринуло між юнією носіїв цегол та юнією робітників, що працюють при будові тунелю для ньюйорського водопроводу. У бійках ранено 9 осіб. Поліція арештувала 12 осіб.

„БУНД“ КИДАЄ ВИЗОВ СТЕЙТОВІ ЗА УНІФОРМИ.

НЬО-АРК (Нью-Джерзі). — У таборі „Німецько-Американського Бунду“, німецької нацистичної організації, званім „Кемп Нордленд“, відбулися в день Четвертого Липня різні паради, на котрих виступали члени „Бунду“ в уніформах, не зважаючи на те, що легіслатура стеїту Нью-Джерзі ухвалила закон, який забороняє носити уніформи, подібні до уніформ армії, фльоти або поліції Америки або якоїнебудь чужої держави.

БУВШИЙ АСЕМБЛІМЕН ЗАСУДЖЕНИЙ НА ВІЗНИЦІ.

БРУКЛІН (Нью-Йорк). — У місцевому суді почінилася розправа проти бувшого стеїтового асемблїмена Едварда Морена, що представляв Бруклін з Демократичної Партії, обвинуваченого за побирання хабарів підчас свого урядування. На суді предложено докази, що два великі підприємства таксі-вок дали Моренові хабарі на суму 36,000 доларів. Ті, що дали хабарі, втекли зо стеїту. Суддя засудив Морена на півтретя року в'язниці.

БУДУТЬ ВАЛИТИ ГІПОДРОМ.

Відому театральну будову у Нью-Йорку, Гіподром, знану колись у цілій Америці з небувалих сценічних вистав та великих віч і маніфестацій, мають незадовго розібрати, на її місці має там стати величезний гараж.

НЕДУГА БУВШОГО ЧЕМПІОНА БОКСУ.

Джек Демпіс, бувший чемпіон боксу великої ваги, а нині власник великого ресторану в Нью-Йорку, занедужав наглу на шлунок. Лікарі мусили йому негайно зробити операцію. На вістку про його недугу за його здоровля допитувалися багато визначних людей, навіть члени кабінету президента.

ПРЕЗИДЕНТ ЗНОВУ ЗА ТОРГОВЛЮ АМУНІЦІЄЮ.

У своїй розмові з газетарями в Гайд Парку, Нью-Йорк, президент Рузвельт відкликався до сенату відкинути рішення заборонити вивіз амуніції до воюючих сторін на випадок війни. Він іще раз повторив свій запит, щоб сенат заборонив це заохота для диктаторів уживати сили. Він додав, що конгрес повинен вести свої сесії навіть хочби до вересня, щоб досягнути цієї цілі.

У вівторок вечором президент вийшов до Вашингтону, де на середу визначено засідання комітету заграничної політики.

Бувший президент Гувер помістив у місячнику „Американ-Магазин“ статтю, в котрій обвинувачує президента Рузвельта, що він заняв місце в грі європейських держав.

ВИБУХ ПАРОВОГО КІТЛА.

У Каршніцах під Здунською Водею дійшло до вибуху парового кітла у фірмі інж. Лявранського, який переводить будову мешкальних блоків. Підчас катастрофи було двоє робітників ранених, а 3 коні згинули. Влада веде слідство, хто відповідає за нещасливий випадок.

У середу, 5. липня 1939., помер в Мерідені, Конетікот, довголітній членцян Українського Народного Союзу,

КАТЕРИНА МАЛАНЧУК, жінка окружного організатора У. Н. Союзу, Антона Маланчука.

Покійна походила з Іванівки, повіт Снайт, у Галичині, де родилася 6. листопада 1888 року.

По приїзді до Америки жила якийсь час у Нью-Йорку, де разом з п. Маланчуком займалася живою громадською працею й було зв'язана з участю в драматичних представленнях. З часом стала ще більше зв'язана з невеликою поетичною таланту, а її гарні поезії радо містили українські часописи, передовсім „Свобода“. Вона все займалася живою народними справами й в своїх поезіях, повних сильного почуття, сильно відкликалися на всілякі прояви громадського й народного життя нашого народу в старім краю й на імїграції.

До Українського Народного Союзу приєдналася Покійна в жовтні 1928. року. Остатки мужа Антона й четверо дітей: Мирона, Віру, Зенону й Євгенію, котрі всі є членами У. Н. Союзу.

Похорон відбудеться в суботу, 8. липня, рано з погребного заведення John J. Ferry, 88 East Main St., Meriden, Conn. Вічна їй пам'ять!

ПЕВНІ, ЩО ВІЙНИ НЕ БУДЕ.

У Німеччині такий панує переконання, що Данціг буде прилучений до Німеччини в такий спосіб, що з цього приводу війни не буде.

НІПОН ШАДИТЬ МОЛОДИХ ВОЯКІВ.

У війні з Китаєм Ніпон (Японія) вживає всякого віку воївків: і молодих хлопців і старих запасових воївків. Вже другий рік на війну до Китаю висилає таких воївків, що вже вивчилися воєнного ремесла, але ще не воювали, а коли призначаться та загартуються до війни, то переносять їх до Манчука — давньої Манчжурії. Значить, що напоятівлю в Манчуку Ніпон держить свою найкращу армію. Має Ніпон у Манчуку проти Росії до 400 тисяч свого найкращого війська.

СВЯТКУВАЛИ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ ДИСКУСІЯМИ НАД ВІЙНОЮ.

Багато мільйонів осіб узяли участь у святкуванні 163 річниці проголошення американської незалежності. Святкові бесідники в своїх промовах говорили звичайно про американську політику щодо війни.

Багато людей зробили собі чотири дні вакацій. Великі тавпища людей поплили в гори, над моря й на села.

Не зважаючи на остероги урядів і ріжних громадянських установ, святкування потягнуло за собою багато жертв у людях. „Асошіейтід Прес“ обчисляє, що за 4 дні згинули в краю через випадки 520 осіб; з того числа в автових випадках 248 осіб, від утоплення 145 або інші від інших випадків. Замітно, що від самих штучних огнів не згинула в дійсності ні одна особа, хоч ранених було багато.

Світову Виставу в Нью-Йорку відвідали в День Незалежності чверть мільйона осіб.

КОНГРЕС АМЕРИКАНСЬКОЇ МОЛОДІ ОСУДЖУЄ ЧЕРВОНУ ДИКТАТУРУ.

Конгрес Американської Молоді в Нью-Йорку прийняв у неділю більшістю голосів резолюцію, в котрій молоді заваляла свою опозицію до всяких форм диктатури, не згадуючи поіменно родів диктатур. Через це конгрес покинули негайно 14 груп, закидуючи конгресові, що він дається керувати комуністами.

У вівторок Конгрес Американської Молоді прийняв одну душно іншу резолюцію, що згадує поіменно, котра ставить її нарівні комунізм з фашизмом і нацизмом як противний американським ідеалам.

ОТРУЇВСЯ ГРИБАМИ.

До шпиталю св. Якова у Вільні перевезли 13-літнього Миколу Тарбева з села Нове Пукле, який затруївся грибами. Тарбев помер у шпиталі.

КРІВАВІ СУТИЧКИ УКРАЇНЦІВ З ПОЛЬСЬКОЮ ПОЛІЦІЄЮ В БЕРЕЖАНАХ

ВАРШАВА. — Польська преса, що постійно збуває мовчанкою масові арешти українських священиків, масові розв'язування українських товариств і масові арешти молоді, подає коротко, що в Бережанах прийшло до кривавих боїв між поліцією й українцями, що домагались „автономії“. У тих боях згинув один жандарм і один з українців. У зв'язку ця преса зазначає, що треба негайно приступити до остаточної „ліквідації українського питання в Польщі“. А „Курер Польскі“ додає, що прийшов час, коли українці мусять визнати суверенність Польщі над тими українськими землями, які вони замешкують.

ПОГРИШИЛОСЬ У ВІДНОСИНАХ З СОВЕТАМИ.

ВАРШАВА. — Польські газети, що донедавна так розпиналися над приязню з Соведами, тепер пишуть про цю справу дуже холодно, або збувають її цілковитою мовчанкою.

ЗНАЙШЛИ ДЖЕРЕЛА НАФТИ В УКРАЇНІ.

МОСКВА. — Тисячі робітників відходять в округу Ромни—Полтава, де знайшли нафтові джерела. Нафта є першої якості. Продукцію на найбільшій скалі зачату із початком нового року. Московські газети прив'язують до цього ще й велику військову вагу, бо на випадок війни на заході советська моторизована армія буде могла бути скорше й легше засоблена нафтою і бензином.

ФІЛЬМУЮТЬ ПОХІД З 1920 РОКУ.

МОСКВА. — Совети беруться фільмувати боротьбу з ріжними ворожими арміями у початках їхнього існування. На перший план висувають війну з Польщею з 1920 року. Хочуть представити, як польська армія заняла Київ і Житомир. Це мова про той похід, що був повзятий Пілсудським разом з солоним отаманом Симоном Петлюрою. У фільмі виступатимуть Ворошилов, Буденний, а також і Сталін, але будуть заступлені акторами. Фільм має бути триумфом советської перемоги і Стадіна.

РАДИЛА „ВЕЛИКА П'ЯТКА“.

ВАРШАВА. — Панує таке переконання, що Гітлер дасть іще Польщі один місяць часу на подолання справи Данцігу. А потім — готова вибухнути війна. Над тою справою радила мабуть і польська „п'ятка“, себто: президент Польщі Мосціцький, маршалок Смігли-Ридз, прем'єр Складковський, заступник прем'єра Квятковський і міністер заграничних справ Бек. Преса підкреслює, що такі наради відбуваються тільки в надзвичайних випадках, коли йде про найважливіші справи держави.

ЯК ЗАРЕАГУЮТЬ?

ВАРШАВА. — Польська преса пише, що як Данціг проголосить прилучення до Німеччини, то Польща не буде йти до відповідати писемними протестами, але гарматними вистрілами.

СТОЯТИМУТЬ ПРИ ПОЛЬЩІ.

ЛОНДОН. — Урядово заявляють недвозначно, що усякі зміни з Данцігом, на які Польща не дасть згоди, будуть вважатись порушенням незалежності Польщі. Значить, що коли Польща зачне з цієї причини війну, то до неї прилучаться Англія і Франція.

НА БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ І ПОЛЬСЬКИЙ ЛАД.

ВАРШАВА. — Польська Агенція Телеграфічна подає, що поляки, які мешкають у граничній смузі в Східній Пруссії, дістали повідомлення, що мусять звідтам забратися до 15. липня і перенестися в глиб Німеччини. Це має відноситись до яких 5,000 поляків.

НА ДАЛЕКІМ СХОДІ ЗАВ'ЯТА БОРОТББА.

ШАНГАЙ. — Дійшли точніші відомості про те, що діється на границі між Манчуком, що є під японським протекторатом, і Зовнішньою Монголією, що є під протекторатом Советів. Отже одно певне, що там ідуть від довшого часу дуже завзяті бої. Шпиталі в Харбіні були заповнені японськими раненими. Японські комунікати подають, що від 20. травня зістрілено 365 советських літаків. А московські відомості стверджують тільки самі советські перемоги. Наприклад подають, що в останніх трьох днях советські війська зістрілили 45 японських літаків. Як є точно, ніхто не знає. Але бої продовжуються.

ВИПОВІДАЮТЬ ПОМЕШКАННЯ ПОЛЯКАМ.

ДАНЦІГ. — Німецькі власники домів почали виводити мешкання полякам. Також не дають полякам нових дозволів на ведення склепів чи ремісничих варстатів. Поляки кажуть, що це роблять власники на приказ нацистичної партії. Таким чином хочуть позбутися з Данцігу всіх поляків „мирним способом“.

КІНЕЦЬ ПОЛЮВАННЯ НА ЛЮДИНУ.

Полювання лісами за Августом Бувелом, звісним як Рей Олсон, що втікав по вбивстві двоох депутатів шерифа, скінчилося коло Кейбел, Висконсин, як група погоні допала його по 13. степення й виладувала в нього кілька рушниць.

"SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893.

Ukrainian newspaper, published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Канади навіть пошлати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. "Свобода": BERgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BERgen 4-1016.
4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

СВЯТО, ЯКИХ НЕ БУВАЛО

У вівторок, 4. липня, Америка святкувала 163-річницю проголошення незалежності Злучених Держав від Англії. Нема що казати, це велика річниця в історії Америки, — хіба відкриття Америки білим чоловіком для білих людей може бути рівною їй, — і тому нема ніякого дива, що її святкується по всій Америці кожного року.

Як кожного року, так і цього влаштовано відповідні паради, церемонії, виголошувано відповідні святочні промови. Як можна сподіватися, сьогоднішнє святкування не може бути зовсім таким, яким було святкування торік, або позаторік. Річниця якась певно мусіла бути, вже хочби внаслідок розвою засобів для святкування, заведення радіа й таких інших новин. Однак основою кожнорічний ювілей цієї великої дати оставався все той самий: у святочних промовах на цьому святі згадувано все-таки передовсім велику подію в минулому.

Та цього року в цьому святкуванні можна було замітити велику перемену: промовці на святі звертали увагу не стільки на велику подію в минулому, скільки на поважне положення краю в теперішньому та можливість важливих подій у майбутньому.

Передовсім самий президент Злучених Держав у своїй заяві з приводу свята вважав за відповідне звернути увагу передовсім на можливість війни в Європі та висказався за рішучість, що, на його думку, має зробити американський конгрес, щоб не заохочувати агресивних політиків в Європі провокувати війну. Війна мала би бути передовсім в Європі, але президент говорив так, начеб вона могла до живого діткнути Америку.

Заявлялися про цю саму справу в день Четвертого Липня й інші американські політики. Одні з них годилися за президентом Рузвелтом та домагалися від конгресу й громадянства попірати політику Рузвелта, а інші їй противилися та старалися доказувати, що вона саме шкодить досягненню цієї цілі, яку президент хоче, за своїми заявами, досягнути. Декотрі, головню політики з Республіканської Партії, закидали президенту Рузвелтові, мало що не свідоме прямування до війни.

Як справа не малася, сьогоднішнє Свято Незалежності показує живе зацікавлення американців Європою. Важко сказати, чому це треба приписати: чи зростові почуття, що віддал між Європою й Америкою нагло змаліла, як це виходить з перелету пасажирського літака понад Атлантику за 22 години; чи це відбиття почуття, що цілий світ на себе взаємно впливає; чи це може вплив якоїсь пропаганди, або яка інша причина тут не ділала, чи може більше їх разом, — на всякий випадок треба занотувати як факт далекосяглого важливості це, що при нагоді свята своєї незалежності американці дивилися з острахом на загальносвітовий виднокруг і говорили про можливість нової світової війни.

НОВИЙ НАСТУП БОЛЬШЕВИКІВ НА СЕЛЯНСТВО

Большевицьке гасло, дане 1929 року, „знищити глитайство, як класу“, було направлене не проти самих заможних селян, котрих большевики звуть „куркулями“ або „глитайми“: ні, цим Сталін хотів знищити класу приватних виробників — селян взагалі, зробити вільне селянство рабами держави. Голодом і терором большевицький диктатор добився своєї мети: селян зігнав у колективні господарства. Все це робилось у фантастичній надії, що, мовляв, селянин, роблячи на державній панщині, пройметься духом колективізму і забуде про свій власний „ставок і млинок та вишневий садок“. На цю затию московських фанатиків селянство СССР і особливо хлібороби України відповіли ріжнотанітним способом: нищенням свого і державного майна, нападами на советських бюрократів, саботажима і пасивним спротивом. Наслідком політики „геніяльного“ Сталіна був страшний голод 1932—33 року, що скопив мільони людей у советській державі. Між самими комуністичними провідниками виявилася гостра опозиція проти Сталіна. Здавалось, що Сталін зломить голову на своїй селянській політиці. Але Сталін, несподівано вернувся в іншу сторону. Від 1934 року влада почала опікуватися приватним селянським господарством. Селяни нові, що належить до колективного господарства („колгосп“), дозволено мати при хаті своє власне господарство: корови, віви, кури, городництво, садівництво. Цим зроблено душник для господарської енергії селянства. Декретом з 17. лютого 1935 р. Сталін іще раз торжественно визнав право селянина на власне господарство при його хаті і звелів місцевій владі охороняти інтереси селян.

Кожний селянин у колгоспі повинен працювати певне число днів, що звуться „трудоднями“. Наслідком уживання машин у сільському господарстві нема потреби в величезній числі робітників. Тому в багатьох колгоспах селяни працюють мало днів: на всіх не вистачає „трудоднів“. В цілім світі так діється, що селяни, особливо молодь, покидають рідне село і шукають собі праці в містах. У Німеччині це називають „втечею з села“. Тільки Советський Союз творить у цьому виняток. Колгоспники не мріють там про місто з його вищою культурою і цивілізацією. Причин цього в тім, що праця робітника на фабриках не дає йому навіть того мінімального прожитку, який має селянин у колгоспі. І тому селянин міцно тримається свого поля, своєї левади, пасіки, своєї хати і не слухає записів влади, щоб іти працювати в советській індустрії. В советських фабриках, у копальнях руди і вугля помічається недостача робітників. А тимчасом по селах є „зайві“ робочі руки. Розумна влада постаралася притягнути робочу силу до міст ліпшими умовами праці, матеріальними і духовними вигодами життя в місті. Але большевицький диктатори про це не думають. Вони вірять у силу своїх „указів“. Отже й недавній декрет, під невинною назвою — „Про засоби для охорони громадських земель колгоспів від розділу“, виданий 28. травня, має на увазі примусити селян іти з села до міста на заробітки.

Декрет кличе до боротьби „з пережитками капіталізму в свідомості колгоспників“ і тому наказує відібрати у селян ту „зайву“ землю, яку вони дістали від колгоспів для свого власного вжитку. Таким чином, думає Сталін, далі селянинові не буде з чого жити, і він муситиме йти до міста на фабрику. Декрет признає найменше число трудоднів по окремих областях від 60 до 100 на рік і наказує, щоб ті колгоспники, що не виконають мінімального числа трудоднів, були виключені з колгоспів і щоб у них була відібрана земля при хаті. Як сказано поперед, в колгоспах на всіх селян не вистачає трудоднів. Отже цим декретом Сталін хоче позбавити велику частину селянства засобів до життя „на селі, бо що робитиме селянин без того клатипка землі, що мав коло своєї хати?“

Сталін новим декретом продовжує примусову пролетаризацію селянства. Кажуть, що Москві треба робітників для величезної військової інду-

„ПЕРЕСТАЮ БУТИ СЛОВАЦЬКИМ ПОЕТОМ...“

(Від власного кореспондента „Свободи“).

Прага, кінець червня 1939 р.

Сюди доходить мало вісток із самостійної Словаччини, хоч іще перед пірроком Словаччини й Чехія були одною державою. Нитки, які 20 літ звязували ці землі, якось разом перервалися, наче їх ніколи не було. А останніми днями замкнено границю між Протекторатом та Словаччиною, так, що й той слабкий звязок, який іще був залишений, майже остаточно зник.

Та всеж від Братислави до Праги й нині ще ближче, ніж від Братислави до Берліну, Будапешту чи Варшави. Ближче не фізично, а духовно, бо й сьогодні же Прага має більше зрозуміння для того, що діється у Словаччині, ніж котренбудь інше місто на світі. Так буває, коли чоловік і жінка по довгій подорожжю житті розведуться й підуть різними дорогами. Випадково вони стрінуться, й чоловік з очей, з одного погляду своєї бувшої жінки вичитає більше, ніж її новий чоловік із цілого довгого оповідання.

От і тепер надійшла сюди вістка з Братислави, яка чужому чоловікові не скаже нічого, або дуже мало, а нам тут каже страшенно багато. Словачський письменник Рудольф Ділонг, у буденній житті француський чернець, післав редакції „Словака“ заяву, в якій каже:

„Перестаю бути словацьким поетом, відходжу до Гоголю“.

Прочитають цю вістку в Берліні, Будапешті чи Варшаві й не зрозуміють, яка трагедія, особиста й національна, за нею криється. А тут без дальших пояснень розуміємо й значіння цієї заяви й причини, що її викликали.

Насамперед кілька слів про особу Ділонга, щоб іти по бачив, що це не абихто. Це один із найвишніших словацьких поетів селянського й релігійного напрямку, редактор видавництва „Поступ“, автор кількох віршованих збірок та Антології молоді словацької поезії, член багатьох літературно-наукових товариств. Та колиб він, як письменник, і не належав до числа вибраних, то вже його чернеча гідність надає його публічним виступам особливої ваги.

Ділонгова заява є останнім кілечком у довгій ланцюжок найновіших подій у Словаччині. Почалися ці події рівночасно з початком подій у Карпатській Україні, себто в осені минулого року, зараз по мі-

стрі. Але чи таким способом

Сталін збудити патріотизм у народних масах СССР, коли мільони людей обертуються в бездомних рабів, що не мають де й голову схилити? Події на це дадуть відповідь.

Н. В.

хенським рішенням. Перед Словаччиною тоді стало питання: федерація, чи самостійність? Федерація з чехами взагалі прихильників не мала, бо чехи, не зважаючи на свою 20-літню господарську й культурну працю у Словаччині, були там наслідком своєї односторонньої політики ненавиджені. „Чеші пєші до Праги“, „Чех і жид — одна гідь“ — ось такі були поширені там гасла. Лишалася можливість федерації з Польщею, за якою висловлювався впливовий словацький політик Кароль Сідор. Але при парцеляції Чехо-Словаччини Польща силоміць відтяла здорові шматки національно-словацької території, особливо у Високих Татрах та в околиці Чади, й це викликало в цілій Словаччині таке обурення, що про федерацію з Польщею не можна було й думати. Лишалася самостійність під протекторатом Німеччини, як єдиний можливий вихід. Прийшов березень 1939-го року, а з ним остаточний поділ решток Чехо-Словаччини. Самостійність і німецький протекторат прийшли для Словаччини самі собою. Вибирати вже було пізно.

Перед словаками відкривалися дві дороги. Прийняти новий стан річей з гідністю, йти далі своїм національним шляхом, працювати над розвитком і добробутом свого краю, давати „кесарево кесареві“ а Божове Божові! — або кинути безоглядно й некритично в обійми нових панів, забути честь і гідність, танцювати „і задком і пердком перед паном Федорком“, через ніч переправуватися на новий колір. Словаки, властиво міродатні словацькі політики, бо нарід тут ні при чім, вибрали другу дорогу. Вони її вибрали вже в осені, зараз по міхенських рішеннях. Вони завели в себе „Гликову гвардію“ на візрєчє німецьких СА, почали погано поводитися з українцями, що дісталися під їх владу, як меншість чи як утікачі з Карпатської України, почали також мститися над чехами, а плазувати перед німцями.

По безрезневім перевороті стало ще гірше. Плазування перед німцями набрало ще більших розмірів. Що самі назвали про це думають, це показала промова Гітлера з 28. квітня, у якій німецький канцлер знайшов слова високого узнання для „працьовитих, статечних і порядних чехів“ (хоч чехи й досі дуже стримано ставляться до німців і все йдуть своєю власною дорогою) але про словаків Гітлер не сказав ані слова. Плазунів завжди толчуть ногами.

Почуття гидливості починає душити й поодиноких словаків. Ціла група, що зосереджується коло „Словака“, цього колишнього стовпа словацького визвольного руху, не згоджується з нинішнім напрямом

словацької політики. Сідора довелось признати послом до Риму, щоб він був від Словацьчини подальше. Самий „Словак“ перейшов у руки держави й стоїть тепер під урядовим доглядом, бо він, мовляв, „гальмував консолідаційну роботу“. Та це не перешкодило Ділонгові оголосити там його заяву. Як її треба розуміти, це тепер читач сам бачить. „Перестаю бути словацьким поетом“ — бо не хочу кидати перли перед безрогами. „Відходжу до Гоголю“ — бо волю жити з чужими, аніж зо своїми дикунками: це хоч не болить.

Але Ділонгова заява має ще інший аспект, не дуже похвальний для самого Ділонга. Можете собі вявити англієць, що вирісав свого народу, колиб той пішов немілою йому дорогою? Англієць каже: „Right or wrong — my country“, себто: Чи гаразд чи не гаразд — це моя батьківщина. Котра з цих двох ідеологій має більше сенсу? Ділонгова, чи англієська?

Обовязком свідомої людини є витривати при своїм народі, в добрих і в лихих часах, на рівній дорозі й на манаївах. Коли словаки тепер дісталися на манаїви, то це наслідок тишинного рабства, наслідок руйнувальної мадярської школи, але також наслідок того виховання, якого вони дістали впродовж останніх двадцятих літ від своєї інтелігенції, отже й від Ділонга. Нездорієм показав себе словацький нарід в обличчя тих великих завдань, перед якими його тепер поставила історія. Але нездорієм показує себе й Ділонг, який кидать свій нарід у на й т а ж ч и х хвиллях його буття.

Кожному народові, а насамперед українському, можна тільки побажати, щоб доля його охоронила перед такими манаївами, на яких тепер блукають словаки, але й перед такими поетами, як Рудольф Ділонг.

М. Сивошпак.

ПІД ПРАПОРІ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Історичне оповідання. Написав І. П. Горішнієвський. З передмовою Миколай Голубця. Видавництво „Українська бібліотека“. Накладом Івана Тиктора, Львів. Ст. 127. Книжка має 20 розділів.

У цій оповіданні розповідається про річні пригоди двох українських студентів у Львові, що вибралися на виші науки до Києва й опинилися у військ Хмельницького. Тут описані докладно подвиги полк. Семена Височана, що був провідником українських повстанців у Галичині.

Ціна (в оправі) 75 цит. Замовляйте в книгарні „Свободи“.

„Svoboda“
P. O. Box 346
Jersey City, N. J.

Д-р Л. Мишуга.

ШЕВЧЕНКО І ЖІНКА

(Жінка в житті і творчості поета).

(3)

Але до дяка Шевченко жалю не має: „Ти, небораче, сам не тямив, що чинив. Тебе так бито й ти так бив, та в простоті серцеший не добавив у тому гриха. Мир праху твому...“

На такий науці в дяка і сільського маляря і на службі в доні пролітали молоді літа Шевченка — в злиднях, у темноті, в зневазі.

„Без любови, без радости юность пролетела!“ — каже про ті дні сам поет. Як ланський козачок попадає він до своїх паном, Павлом Ангелгардом, до міста Вільна. Пан хоче зробити з Тараса свого дівського портретиста і віддає його на науку малярства до знаменитого в тих часах данського живописця Франца Лямпі.

На волі.

На литовській землі, у Вільні, зустрічається Шевченко з польською, Дунею Гаховською, швачкою, але вільною людиною. А Шевченко був кірпак-невільник. І отся швачка, що тяжко працювала, заробляючи на життя, була для Шевченка чимсь дуже високим. І по його голові починають кружляти думки: „Чому й нам, нещасним кірпакам, не бути таким же людьми, як і ці вільні стани“.

Ота швачка була свідомо полька. Вона поставила Шевченкові за вимогу вивчення польської мови, бо іншою мовою не

хотіла говорити. Вона була теж перенята революційними польськими ідеями. Вона знала, що готується польське повстання і не раз про це з Шевченком говорила. І треба признати, що була доброю для Шевченка: сама йому шила сорочки, правувала маншети і краватки. Для бідного сироти і кірпака вона була новим світом. І Шевченко любився в неї.

Та пан Шевченка довго не залишився у Вільні. Втікаючи перед польським повстанням, опинився аж у Петербурзі й потягнув за собою свого козачка; Шевченка.

Тут віддав ділич Шевченка на науку до маляря Ширяєва. Було це 1832 р.

І там стався такий припадок. Якось літом переходив через алею Літнього Саду Іван Сошенко, родом з України, і побачив худорлявого, замурзаного хлопця, з розумними очима, як відірсовує статую Сатурна, який пожирає власну дитину.

Тим замурзаним хлопчиною був Тарас Шевченко. Так познайомився Шевченко з земляком з України, котрий ним зацікавився і познайомив Шевченка з багатьома визначними українцями, котрі жили в Петербурзі, а далі зо славним російським поетом Василем Жуковським і славним тодішнім малярем, Карлом Брюлловим. Шевченко ввійшов у новий світ, артистичний, духовний і благородний. І завдяки тим людям, що входили до цього світу, йому куплено 22 квітня 1838 р. волю за суму 2,500 рублів.

Дня 22 квітня 1838 р. перший раз заясніло лице Шевченка дійсним щастям. Про це згадує він, коли пише, що „В божественній, безсмертній природі багатопребагато прекрасного, але торжество й

вінець безсмертної краси є лице чоловіка, напоєне щастям“.

Свобода дала Шевченкові змогу доповнювати своє знання. За рік одержав він уже в академії малярства срібну медаль.

Він завзято малює, рисує і читає. Читаючи „Вудстока“ Вальтера Скота, ось що він завважує:

„Мене незвичайно зацікавила сцена, де Карло II Стюарт, скривавшись під чужим ім'ям у замку старого барона ЛІ, признається його дочці Юлії, що він король Англії і прокладає їй на своїй мові довір'я почесне місце любовиці. Правда, корольська дяка за гостинність!“ („Артист“, 1856).

„Не, женися, а то пропадеш“, доряджував молодому Шевченкові славний Брюлов, у хвили, коли сам ішов до шлюбу з надзвичайною красунею, у якій був голос, як згадує поет, такий „солодий, чарувачий, що і слухав і сам собі не вірив, що слухав співу смертної, земної істоти, а не якоїсь воздушної феї. Був це магнітний вплив її вроди, чи дійсно вона так гарно співала, не вмію напевно сказати, але ще й тепер я ніби чую її чарівний голосочок“.

Недавній кірпак пізнавав життя Петербурга у цілій повні. Пізнав і молодіші „з великого світу“, що то сипали дотепами мов з рукава і знали воведільних куплетів без ліку. Бував на маскарадах, вечеряв у гарних ресторанах і розкидав грішми.

Ось він на обіді в Брюлова. Жінка його вчительки видалася йому тим разом незвичайно чарівною і привітною. Виглядало все так чудово, а вже другого дня ранком Брюлов витас Шевченка словами:

коридор, то так швидко ховалася, що я не годен був навіть головою їй кинутися, а не то щоб гаразд поклонитися. Так минав цілий тиждень і я вже став забувати про неї. Але послухайте, що дальше. В неділю, в десятій годині рано входить до мене Йоахим, і вгадайте, кого він із собою привів? Мою таємничу, зарум'янену красуню.

„Я у вас злодія зловив“, сказав він сміючись. Глянув я на загадкову, пустотливу дівчину, і збентежився не менше від зловленого злодія. Коли це Йоахим заважав, випустив руку дівчині й усміхнувся лукаво. Та визволена красуня не втікала, як можна було сподіватися, лиш осталася на місці й, поправивши на голові хусточку й косу, озирнулася довкола й промовила:

„Я гадала, що ви саме проти дверей сидите й малюєте, а ви онде в другій хаті“.

„А який він проти дверей малював, то тодіб що?“ — спитався Йоахим.

„Тодіб я у дірочку дивилася, як вони малюють“.

Ой довго таки не сходила з ума молодому артистові ота пустяка, молода німкинша Маїша, що виступала в повісті Шевченка „Артист“ як Паша. А вона забігала по кілька разів у днину до робітні Шевченка. Забійжить, пошебече й пурхне, наче та птичка.

Раз треба було артистові покликати модельку. Як пустяка вбігла до покою, як звичайно весела, розсміяна й побачила ту модельку, так „нагло скаменіла, потім загодолила і мов тигр кинулася на неї“. І сама стала моделькою.

(Далі буде).

Евген Чикаленко

(В десятиліття смерті).

20-го червня 1929 р. помер у Празі **Евген Чикаленко**. Покійний займає в історії новітнього українського руху дуже визначне місце. Це один із творців української культури. Усе його життя пройшло у змаганнях піднести рідний народ до рівня культурних народів Заходу, провітати його, розбудити його національну й політичну свідомість, підняти його матеріально. Висланий за участь у студентським драгоманівським гуртку на п'ять літ у рідне село на Херсонщині під догляд поліції, Чикаленко не марнує часу, береться за господарку й власним прикладом учить своїх сусідів селян, як треба раціонально обробляти землю. А щоб вплинути на ширші народні верстви, пише низку зразкових популярних книжок під заг. "Розмови про сільське господарство", що в багатьох виданнях розходяться по всій Україні. Брошури ці належать до перлин української сільсько-господарської літератури.

Поставивши як свій власне господарство й значно розширивши його, молодий ділчач доходи з нього вживає на різні українські національно-культурні справи: його коштом виходять поважні видання (як російсько-український словар Уманця, тобто М. Комарова, і Спідки), оплачується українська белетристика в "Київській Старині", повстає при Науковому Товаристві Фонд ім. Мордовця для підмоги українським письменникам. Він навіть дає гроші Революційній Українській Парті на видання популярного часопису "Селянин". Завдяки його ж таки значній жертві повстає у Львові "Академічний Дім", де студенти вищих шкіл дістають дешеві мешкання.

А найголовніше, на засоби Чикаленка виходить перший український щоденник на Наддніпрянщині — "Громадська Думка", а далі "Рада" (1906—1914 рр.). В тих часах це був великий подвиг. Коштував цей подвиг Покійного великих грошових вкладів та нервового напруження, що кінцеві кінці тяжко відбилися на його здоров'ї. Ще вдома, в Україні часто він хорував, а опинившись в 1920 р. за кордоном, став щораз занепадати на здоров'ї від злиднів емігрантського життя, аж поки смерть не забрала від нас передчасно цю гарну, скромну, лагідну та гуманну людину, правдивого народолюбця, що завжди мав на оці інтереси нації, а не власні й не ганився за славою й популярністю.

Про своє життя й діяльність дуже гарно розповів нам сам Покійний у своїх мистецьких "Спогадах" та "Щоденнику", які читаються з великою насолодою, як правдива повість. Хто ще їх не читав, нехай хоч у десятиліття смерті славного автора конче з ними запізнається. Ця лектура не тільки пригадає світлу особу Покійного, але й ті умовини, в яких жив і діяв він та в яких шов розвиток українського руху за Збручем. — ("Новий Час").

Вол. Дорошенко.

НА РОЗПУТТІ

Історія одної родини. Написав Р. Д. Савчук. З передмовою Л. Нигрицького. Ст. 128. Видавництво "Українська бібліотека". Видавець Іван Тинктор. Львів.

Оповідання одного адвоката, що через помилкове виховання не вдалося йому діти.

Ціна 50 центів.

Замовляйте в "Свободі".

"Svoboda"

P. O. Box 346,

Jersey City, N. J.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЯКА ПОВИННА БУТИ "СВОБОДА"?

Мені здається, що "Свобода" веде замалу боротьбу з ворогами української національної думки. А завзяту боротьбу треба вести не тільки проти чужих ворогів, але й проти своїх рабів, яничарів і запорожців. Ми маємо тут на американській землі досить газет, що туманять наш наріжними інтернаціональними терезнями. Кожний знає, що є такі, ніби робітничі українські газети, що тільки демократизують наш наріж. З них є зиск, але для ворогів, а не для нашої справи. У них усе чужа думка на першому місці. Чужий у них розум і чужий світогляд. І те вони хотілиб впакувати в наш наріж і тим його розбити й ослабити його силу. Оті ворожі українському духові українські газети, "Свобода" повинна постійно на те звертати увагу і вчити наших людей, щоб викидали з хат оті шматки. Треба постійно зводити боротьбу з нашими Юдами різного покроя, щоб наріж бачив, що чейже є хоч одна українська газета, що не олядається ні на що, а думає по своєму, по українськи, і боронить завзято український наріж. А як будете так поступати, то тим способом навчите і широкі маси твердо при своєму стояти і по своєму думати. Нам треба здорової, своєї власної поживи. Не пора служити чужим божкам!

Іван Денег, Нью Йорк, Н. Й.

ЩО ВИЧИТУЄМО В ЛИСТАХ З РІДНОГО КРАЮ.

Гром. Михайло Фук з Ембриджа, Па., одержав з краю листа, якого нам надіслав, а з якого подаємо так:

"Тут у нас може робітник заробити 50 грошів денно, а кількограм хліба коштує 35 грошів. І такий гаразд у нас. Щоб усі гаразди описати, то треба написати велику книжку. А ще більшу міг би написати про гноблення українського народу. Але це описати годі, бо цензура сконфіскує. Селянський бідний наріж живе в нужді... Прикро жити під чужим пануванням... І з болем серця доношу Вам про арештування нашої української молді по наших селах... у нашім... закладали чинтально "Просвіти" вже три рази і не дають заложити. Священника... арештовано в 1937 році і засуджений на кілька літ..."

"За таку пісню підставляли наші хлопці по 6 місяців тюрми:

А на прапорі тім скала,
А під скалою видно зова,
І клич, що грімо в бій зове,
За Україну, хто живе.

"От така польська конституція..."

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІ

А. П., Дітройт, Міш. — у справах американського громадянства чи таких, як купити фарму при допомозі держави, пишеш по інформації на таку адресу: FLIS, 222 Fourth Ave., New York, N. Y.

ГРІМ ЛЮДСЬКОГО ВИРОБУ.

Тепер люди не тільки знають, що грим та блискавиця — то проява електрики, але вміють і самі виробляти електричні громи та блискавиці. От, наприклад, у Галі Штайнмеца на виставі в Нью Йорку можна побачити грим та блискавицю сили 10 мільйонів вольт електрики. Ота величезна іскра електрики перескакує з одного збірника електрики в другий.

УВАГА! РОЧЕСТЕР. Н. Й. І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ЗАХОДОМ ТОВАРИСТВА ВІЛЬНИХ КОЗАКІВ, ВІД. 316. У. Н. СОЮЗУ

ПЕРШИЙ СЕГО ЛІТА ПІКНІК

в НЕДІЛЮ, 9. ЛИПНЯ (SUNDAY, JULY 9, 1939)

у Парку at Willow Point Park, on Bay Rd.

Товариство Вільних Козаків запрошує Рочестерську Громаду і з поблизу Околиць прибути на цей Пікнік і разом спільно забавитись при всьляких розривках у тим Парку. Є різного роду спортивні змагання так, що можна весело час збути.

Проситись всіх членів Товариства Вільних Козаків, котрі мають свої авта, як рівнож Симпатиків і тих, котрі не мають своїх автів, прибути коло У. Н. Дому о 11. години перед полуднем, звідки всі разом вийдемо до Парку.

Дороговказ: Іхати просто Clifford Avenue to Empire Blvd., далі просто аж на гору до першої дороги, котра повертається наліво до Bay Rd.

Пікнік відбудеться без огляду на погоду, але вразі дощу забава з танцями відбудеться в Українським Народнім Домі. — Музика М. Юркова.

Комітет Пікніку.

ЗВІСНІ ЧЕТВЕРНЯТА.

Не звісні, щоправда так, як п'ятернята Діони, ці четвернята, діти Волтера Беджета з Галвестону, в стейті Тексас, теж викликають загальне зацікавлення. По 5 місяцях життя Дювн важить 14 фунтів, а Дженет, Джералдіна й Джойс — кож-на по 10 фунтів.

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ПАСЕЯК, Н. ДЖ.
Український День.

Дня 14. травня 6. р. відбулися загальні збори в справі організування Центрального Комітету в місті Пасейку. В зборах взяли участь через своїх представників такі організації і товариства: укр. православна парохія, укр. греко-католицька парохія, У. Н. Дім, три відділи У. Н. Союзу, від. У. Р. Союзу, два відділи ОДВУ, від. організації Стейту Н. Джерзі, два відділи У. З. Хреста О. Д. В. У., від. Провидіння, відділ Укр. Січовиків і інші. По довгих нарадах вибрано уряд центрального комітету, до якого ввійшли: о. В. Дяків, предсідник; В. Микитин, заступник; П. Головаук, фін. секр.; В. Юсипчук, рек. секретар; С. Цімко, касієр; М. Припхан і В. Бродіцький, контролери. Цілокомітет у в першій мірі помагає старому краєві морально і матеріально. Згадалий комітет взявся зараз до праці і рішив уладити Український День 16. липня ц. р. у Palace Ballroom, Parker Ave. and President St., Passaic, N. J.

Шановні українці й українки! Це перший раз у Пасейку відбудеться Український День, де зможемо заманіфестувати нашим братам і сестрам в старому краю, котрої поміч вони тепер дуже потребують. І тому чистий дохід з Дня піде на народні цілі в старім краю. Концертна програма дуже багата: виступ хору, соля, виступ танцюристів, промови і т. п. Комітет вірить, що наше громадянство зрозуміє вагу і ціль Українського Дня і докаже своєю численною участю, що в такій справі не повинні стримувати нас жадні політичні чи релігійні переконання. Тому всі на Український День!

Василь Юсипчук, секр.

У ГНІЗДІ БУЗЬКІВ.

Жінка бузья (заклопотно): — Від кількох днів наші діти замочують мене питанням, звідки вони взяли на світ. Що маю їм відповісти?

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

UKRAINIANS WOULD FREE HOMELAND

Striving for the ultimate establishment of an independent Ukrainian state in Europe, the Organization for the Rebirth of the Ukraine, comprised of 20,000 members from the United States and Canada, yesterday held its annual national meeting at the Hotel Douglas.

More than 200 delegates from the 150 branches of the organization met for the second session of the four-day convention to discuss plans to "free the 48,000,000 brothers in Europe from the domination of dictatorships."

"Ukrainians in America, enjoying the democratic way of living in the United States, cannot disregard the suffering of Ukrainians under foreign domination," said Dr. Luke Mysubha, editor-in-chief of the Ukrainian Daily Svoboda of Jersey City. "The Ukrainian independent movement is based on American democracy, aiming to attain freedom and liberty for Ukrainians," he said.

V. S. Dushnyk, editor of the Ukrainian monthly magazine, The Trident, demanded "the consolidation of the Ukrainian spirit in the direction of helping our brothers in Europe now divided under the jurisdiction of Russia, Poland, Hungary and Rumania. The Ukrainian movement is not in any way inspired by any foreign influence but is the outcome of Ukrainian history and tradition."

The third speaker was Eugene Lachovich, chairman of the convention, and co-editor of the Svoboda, who discussed the attitude of the world toward the present situation in Europe. "We must gain the assistance of democratic countries if we are to accomplish our undertaking. The setting up of an independent Ukrainian state in Europe would put a stop to German invasion in eastern Europe and Russian invasion in central Europe," he said.

Michael Markiv, president of the Ukrainian National Aid Association of Pittsburgh, and Nicholas Murashko, president of the Ukrainian National Association, greeted the delegates. The president of the organization, Prof. A. A. Granovsky of Minnesota University, is now on a scientific trip through central Europe.

At the annual banquet last night, Dimitri Halychyn, recording secretary, was the principal speaker. Today's session will consist of a regular business meeting. Tomorrow the delegates will visit the World's Fair. Representing the Newark branch at the convention are Bohdan Buchak, president; Paul Goot, vice-president, and Nester Hodachok, secretary.

("The Newark Ledger," July 3, 1939.)

СВЕРБЛЯЧКА ШКІРИ

Сверблячка є цілком нормальним чуттям, яке виступає навіть тоді, коли шкіра цілком здорова. Однак наука досі ще не означила, на чому полягає це чуття. Знаємо, що це особливе враження, яке змушує нас почухати дану точку на нашому тілі. Хоч це звичайно прояв природний і не шкідливий, то часто буває

він виявом якогось скоріння шкіри або внутрішніх органів. До хворіб шкіри, що викликають сверблячку, належать лишай і виписки, а проте є багато поважних внутрішніх хворіб, що проявляються сверблячкою. При злій переміні матерії часто витворюються шкідливі складники, напр. мочевий квас, який, кружляючи у крові, викликає прикро сверблячку. Сверблячка виступає також при жовтяниці, хворобах нирок, при тяжкій скорині білих тілець крові, а деколи серблячка буває вказівкою, що в організмі твориться зловонний новотвір.

Поважну роль при сверблячці відіграє деяка нервово-психічна надразливість. Є люди, що відчувають сверблячку тільки тоді, коли про неї мова, інші знову цілком цього не відчувають. Існують деякі расові нахили, які виняють шкіру, а деколи знову можемо помітити цікаві кліматичні впливи. Дехто відчуває сильні напади сверблячки взимі, інші вліті, що правдоподібно в'яжеться із впливом температури, однак досі наука це нічого певного не сказала в цій справі. Зате знаємо, що прикра сверблячка виступає при всіх поважних розладах кладу кровоносних судин, напр. три хвороба: серця, запанінні жил, тощо.

Напади сверблячки у старців нероз так прикри, що викликають безсонність, поспіємо собі розладам заліз. Очевидно, що лікування в'яжеться з причиною, яка викликає сверблячку. Виприси на шкірі вимагають особливого лікування, яке може приписати лікар, а яке приносить полегшу по довшім лікуванні. Бандажування хворого місця ділає додатно, бо запобігає чиханню. В останніх часах впорскують людську сировицю, яка усуває сверблячку цілком або на довший час. Із засобів уживаних назверх — треба згадати цинковий пудер.

Нешастя.

— Ти чув про те, яке нещастя зустріло Михайла-вчача?
— Яке?
— Моя жінка втекла з ним.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БРОНКС, Н. Й. Надзвичайні збори Тов. Згода, від. 210, відбудуться в неділю, 9. липня, а 2. години пополуночі, в галі Демократ. Клубу, 2881 Істери Бульвар. На порядку нарад є важні справи. Просимо всіх членів прибути на означений час. — Т. Давидів, предс.; І. Франко, секр.; В. Баківський, кас.

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ. Північні збори Тов. Український Клуб Поступовий, від. 70, відбудуться в вівторок, 11. липня, в годині 7. вечір, в галі У. Н. Дому, 181-183 Флет Ст. Кожний член обов'язаний прибути на збори, вислухати справоздання урядників і контрольної комісії за пів року, як також взяти тикети на бал Товариства. Прив'ітати своїх кривих і знайомих, щоб їх вивести з Товариства і У. Н. Союзу. Вислухайте теж свої діти до У. Н. Союзу, бо то є найважливіша і найважливіша асеруація для ваших дітей: бо за 25 ц. місячної вклатки ваша дитина є забезпечена на \$500 до 16. року життя, а влітку переходить до старших членів і має один рік вільний від оплати, а по трьох роках дістає дивіденду, на що маєте вже переконання, бо в місяці маю дістали всі дивіденду і їх діти також. Повідомились всіх членів: щоб сповняли свої обов'язки точно після статуту \$ 179 У. Н. Союзу, то є щоб кожного місяця платили точно свої вклатки. — Пилип Дмитриха, предс.; Михайл Самоїл, кас.; Антін Онісник, фін. секр. Адреса секретаря: Anthony Onysuk, 117 Lake St., Jersey City, N. J., Phone: Journal Sq. 2-4298.

СИРАКУЗ, Н. Й. Збори Укр. Тов. Січ, від. 39, відбудуться в неділю, 9. липня, зараз по вел. Службі Божій, в Нар. Домі. Обов'язком кожного члена бути на цих зборах, бо маємо багато справ до рішення. — Іван Пугуляк, предс.; Іван Лєсюк, фін. секр.; Андрій Кудлик, кас.; Ілля Лушак, рек. секр.

ГАМТРАМК, МІШ. Північні збори Тов. ім. Маркіана Шашкевича, від. 94, відбудуться в суботу, 8. липня, в год. 7. вечором, в Укр. Хаті, 2240 Грейндж ул. Маємо багато важних справ до подолання, які також буде справоздання фінансового секретаря і контр. за перший пірік. Тому обов'язком кожного члена є прийти на ті збори. Також проситись членів, щоб були так добрі і принесли на збори гроші, або тикети (а ліпше буде, як принесуть гроші, бо гроші якось ліпше рахувати як тикети). Рівнож проситись довгочасних членів платити свої задегі довіг допомогти, заки ще потроха робить. — М. Шаран, секр.

САВТ ДІРФІЛД, МАСС. Північні збори Тов. Галицька Січ, від. 207, відбудуться в неділю, 9. липня, зараз по Сл. Божій, на парохіяльній галі. Проситись всіх членів, щоб хотіли на північних зборах всі були, бо є важні справи до подолання. Довгочасні члені мають свої довіг вивіряти. — І. Олішник, предс.; О. Бутинський, кас.; В. Вудинч, секр.

МАНВІЛ, Н. ДЖ. Північний мітинг Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349, відбудеться в неділю, 9. липня, в 2. годині пополуночі, в Лібєрті Галі. Проситись всіх прийти на мітинг, бо буде фінансове справоздання. Довгочасні члені мають свої задегі довіг вивіряти. — Ляко Шегера, предс.; Дмитро Федина, кас.; Микола Лісний, секр.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС "СВОБОДА"

ВІД УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СТЕЙТУ НЮ ДЖЕРЗІ І ОКОЖНОЇ УПРАВИ ОДВУ.

ЗБОРИ УСІХ ДЕЛЕГАТІВ

У СПРАВІ УКРАЇНСЬКОГО НАЦ. ДНЯ

В СУБОТУ, 8. ЛИПНЯ (JULY 8, 1939)

в Українським Народ. Домі, 214 Фултон Ст., Елізабет, Н. Дж., в годині 7. вечір.

Кожний делегат обов'язково повинен явитись. ЗА ОКОЖНУ УПРАВУ ОДВУ: ЗА Укр. НАЦ. ОРГ. СТЕЙТУ, Н.ДЖ.: Іван Клок, гол.; Осип Труш, секр. Вол. Буката, гол.; Ом. Онісчук, секр.

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП БІЛЛЯ

Я. КОРНАТ

102 East 7th Street,

BETWEEN 1st AVE. and AVE. A.

NEW YORK, N. Y.

ЛІТНЯ ВИПРОДАЖ! SALE!

ДЛЯ МУЖЧИН:

СОРОЧКИ, КРАВАТКИ, ПОЛО СОРОЧКИ, СКАРПЕТКИ, АТЛЕТИЧНІ СОРОЧКИ, ШОРТС, ЮНІОН СУТИ, ПАДЖАМАС, і т. д.

ДЛЯ ЖЕНЩИН:

РІЗНОГО РОДУ ПАНЬОХИ, СЛІПС, ПАДЖАМАС, ШОВКОВІ І БРОД-КЛОТ, ПЕНТИ, ГУВЕРЕТ, ШМІРІ, і т. д.

ДЛЯ ДІТЕЙ:

ВСЯКОГО РОДУ СПІДНЕ БІЛЛЯ, САКСИ, АНКЛЕТС, і т. д.

Весь товар з найліпших фабрик, першої якості і дешевий. Зайдіть купити, а переконаєтесь, що Вам буде до вподоби, то Вам зміню ато гроші зверну.

Я. КОРНАТ, власник

ВЕЛИКИЙ ГЕТЬМАН

Історичний роман. Написав Федір Луко. Література бібліотека "Української культури" ч. 1. Видавництво "Українська культура". Львів. Ілюстрації М. Бугонича. 3 друкарні Національного Т-ва ім. Шевченка у Львові. Книга великої 8-ки, стор. 238. Це перший том повісті, що має назву "Між Сіном і Харбодом".

ЗМІСТ: Серед північ (має 13 розділів). На гетьманському бенкеті (8 розділів). Дядько Я не доміг (5 розділів). Орега не доміг (17 розділів). В текст 6 малюнків на цілу сторінку. На задній обкладинці читаємо отсі слова: "На вивченні подій минулого сталимо свої характері й куюмо шляхи до кращого майбутнього. Ювілейне видання. У пам'ять 250-ліття (1687—1937) обрання на гетьманство нашого найбільшого державника, Його Милості гетьмана Івана Мазепи. Хай ця ювілейна книжка діде до рук кожного українця!"

Книжка написана з великим розмахом. У ній багато рідких історичних документів, і описів рідких подій на гетьманському дворі. Добре змальований характер Мазепи і його тонка політика.

Ціна \$1.75.

Замовляйте в "Свободі".

"SVOBODA"

P. O. Box 346

Jersey City, N. J.

ВОЛОДИМИР ЛІВОВИЦЬКИЙ ЗАПРОШЕНИЙ НА ТУРНЕ ЗА КОРДОН.

Володимир Лівовицький, балетмайстер і шефрежисер бувшого Українського Державного Театру "Нова Сцена" в Хусті, запрошений на турне за кордон. П. Лівовицький був запрошений на турне ще в січні ц. р., але праця в "Новій Сцені" не дозволила йому вихити. По відомих подіях він вийшов до Праги. Закордонну подорож підготовляє пражський балет, причому у програмі є окремих український балет. Лібретто, режисера та хореографія: Володимир Лівовицький, музика: українські пісні — Левіцький і Трелін, костюми: акад. малярка Галина Мазепа. Балет зпочатку вїде до Швайцарії до Люцерна, де візьме участь у міжнародному фестивалі. Потім вїде до Італії, куди вже запрошений. В українських балеті виступають відомі мистці: Нікольська, Патокова, Каліводова, Карганек та інші.

ВОЛОДАРИ У СЕБЕ ДОМА

На виставі перед війною.

На сторінках популярного тижневика „Панорама“ якийсь С. Бар розказує про закулісове життя королів, бажаючи довести, що володар — теж тільки людина з усіма своїми великими турботами.

„Буде це перед світовою війною: влітку 1914 р. Автор цих рядків вибрався з одного із іменських літніх над Балтійським морем до Копенгагена, звідки вже дуже близько до Швеції. Я зупинився у Мальме. Оця прогулянка була ще й тим корисна, що в Мальме відбувалася тоді якась вистава, скандинавська чи балтійська. Вона не вдалася, бо зараз розпочалася війна і треба було швидко перед реченцем звинувати павільони.

В усякому разі, коли я заїхав у перших днях липня того року до Мальме, ніщо не вказувало на світову хуртовину, яка мала небаром розвинути.

Місто було дуже багато й величаво прибране народними прапорами, які дуже подібні один до одного, різних кольорів та з тим самим рисунком. Треба знати отих данців, шведів та норвежців, щоб зрозуміти, чому місто було так незвичайно прикрашене прапорами. Такий даєць, швед чи норвежець заки поставити собі хочби найскромнішу хатину, передовсім застромлює на своїй щабелі сильний стовп, що на ньому в день своїх чи своєї рідні іменини, з нагоди якогонебудь свята чи радісної події, вивісити національний прапор. Ліс стовпів, прикрашених прапорами, відомий у кожному скандинавському містечку, не так, як у нас, де прапори вішають над дверми камениць чи на мурах будівель.

Згодом виявилось, що того дня місто було прикрашене вибагливіше, як того вимагає скандинавський звичай. Першою причиною було те, що з нагоди вистави мали відвідати місто усі три скандинавські королі: данський, норвезький та шведський.

Посвячені королі.
Всі вони: Густав, Гаакон і Христіан посвячені, а крім цього, мешкаючи недалеко один від одного, як личить добрим сусідам.

живуть дружно. Слід згадати, що вони всі три й досі володіють у найбільш демократичних державах світу.

Тимто й не диво, що хоч їхня зустріч мала святочний характер, проте не було в ній тієї претензійності й помпи, до якої ми звикли під час приїзду до чужої держави першого лішого, не конче аж такого високого, достойника.

Було багато гостей на виставі, коли нараз заграла музика якогось марша. Дехто пішов у напрямі, звідки походила мелодія. Незабаром серед відвідувачів появилися всі три королі. Наперед ішов господар, шведський король Густав V. Він був уже тоді досить сивий, високий, як кожний швед, із гострою борідкою, у військовому однострою. Виглядав саме так, як немолодий уже військовий старшина резерви, якого саме покликали на вправу. Якось не було йому до лия у тому однострою, що виглядав наче не на нього шитий.

Описав йшов данський монарх: король Христіан X. Це просто велитень; до двох метрів росту не достає йому яких 2—3 сантиметри. Він був одягнений по цивільному, у рюхах тримав циліндер, показуючи переділом по середині гладкої зачіски. Король Гаакон був так просто одягнений, що годі було навіть запам'ятати собі його появу.

Хоч з того часу минуло 25 років — ці саме королі, а принаймні два з них досі незвичайно популярні в Європі. Зате не багато доводиться чути про італійського короля, мало про бельгійського, більше про румунського, та вже хіба найменше... про найбільшого з королів: англійського. Таки найбільше пишуть про Христіана данського та Густава шведського.

Король ситківкар.
Шведський король це впертий ситківкар. Він має сьогодні 80 років, а наслідник його престолу, це вже сьогодні старший, лисавий панок із замінним животиком. Внуки та внучки старенького короля давно вже покинули хлопячий вік. І цей похи-

ДЛЯ СВОГО ГЕРОЯ.

Хлопята, що займаються чищенням черевиків коло Медисон Сквер Гардену в Нью Йорку, зложилися на 75 центів і за ці гроші купили китицю квітів для Джека Демсія, що лежить у шпиталі хорий на запалення сліпої кишки. На світліні їх делегація умовляється зо шпитальним придверником за віддання китиці їхньому героєві.

лий уже старець грає від наймолодших літ у ситківку, хоч ніколи не був королем ситківки. Зате він мав на Рівієрі партнерку справжню королеву того знаменитого спорту: Зузанну Ленглен, таку, що не мала рівної собі. Бідна Зузанна померла недавно в молодому віці, а її сідоголовий товариш живе досі і грає та постійно вдержує контакт із славними ситківкарями світу. Кожного року він їздить на Рівієру, де грає з Кошетом, Боротрою, Лякостом та іншими.

Хто що любить.
У противенстві до короля шведів — данський король любить морські подорожі. Його ніколи не бракує підчас яхтових перегонів. Кожного року на Рівієрі заповідають старт короля Христіана X.

Киньмо оком на інших володарів, хочби тільки європейських, залишаючи на боці малих екзотичних королів.

Король Віктор Емануїл збирає в тіні Мусоліні старі монети і має їх, кажу, найкращу збірку на світі. Недавно його королівська рідня мала родинне свято: наймолодша донька вийшла заміж за князя Бурбон-Парму.

Болгарський король, Борис, теж зять італійського короля, з замилювання машинистів і коли тільки має дрібку вільного часу, особисто веде паровіз, добре знаючи його таємниці.

Молодий вдовець.

Леопольд II, володар бельгійців, людина ще молодша, пережив уже дві важкі трагедії. Покликаний на престол по трагічній смерті батька короля Альберта, молодий король серед трагічних обставин скоро утратив дружину Астрід, братанцю короля Густава. Молода королівська пара за коротке спільне життя мала троє дітей. Життя всміхалося до них усім своїм чаром, коли прийшла пам'ятна катастрофа. Король вів авто: машина, скотилася до озера. Король — мимовільний спричинник нещастя, ледви врятував своє життя, легко поранившись. Довго-довго не можна було його потішити. Здавалося, що він попаде у меланхолію. Він досі ще в жалобі по своїй дружині Астрід і слухати не хоче про друге подружжя.

Недолітки.
Молоденький король Сербії Петро, тепер у

школах в Англії. Другий молодий наслідник престолу, румунський князь Михайло, пильно прибоці батька, приспособлюється до важкого завдання правити державою.

Залишається ще згадати про альбанського короля Ахмеду Зогу, що втік до Греції, коли Альбанію прилучили до Італії.

Недавно ще незвичайною подією дня було в Альбанії заложення радія. Королева Жеральдіна, півмандарка — півамериканка, особисто промовляла через радіо до своїх громадян.

На голандському королівському дворі дожидають нового наслідника чи наслідниці.

Усім відомо, як тяжко тепер стало королям правити державою, коли вони подіставали небезпечних суперників — диктаторів, які залюбки перевертають престол і правлять „по новому“ не дуже спокійно.

ШТУЧНА ГУМА ВИТРЕВА-ЛІША.

Є тепер два роди штучної гуми. В Америці штучна гума ходить під назвою неопрени, а в Німеччині штучну гуму буюно називають. Це два роди гуми. Неопрена своїм виробом ріжниться від буні. Та і неопрена і буня мають ту властивість, що вони більш відпорні проти діляння повітря, як звичайна гума — з соку дерев. Кисень з повітря не нищить ані неопрени ані буні. Та ані неопрена ані буня не мають іще загального поширення через те, що багато дорожчі від звичайної гуми. Неопрена, наприклад, чотири рази дорожча від звичайної гуми. А буня покищо тільки в Німеччині заступила місце звичайної гуми.

ЗАТОНУЛО 6 ОСІБ.

Недалеко порту Ізмаїл на Дунаю затонул човен з 16 особами, з яких 10 осіб удалося врятувати, а 6 затонули.

УВАГА! УКРАЇНЦІ НЬО ЙОРКУ І ІНШИХ СТЕАТІВ! УВАГА!

ПРИ НАГОДІ ВІДВІДИН СВІТОВОЇ ВИСТАВИ в НЬО ЙОРКУ

не забудьте завітати до УКР. РЕСТАВРАЦІЇ під назвою: „LUCKY OPEN KITCHEN“ 33 THIRD AVE. (3), межі 9. і 10. вулицею, NEW YORK CITY

Там можна дістати по приступних цінах смачні старокраєві, як рідноні американські страви. Ми певні, що Вас задовольнить, як цього певні ті сотні й сотні мільйонів українців і американців, котрі вже щодня заходять до нашої Реставрації. За добрий харч і обслуговування браття І. І. А. ГЕЛЕТІЙ.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ.

У понеділок, 3. липня 1939, помер у Мінні (Нью Джерсі) Госпітал дошлюбний член Товариства Запорозької Січі, влітку 347. У. М. Соколу.

ТЕОДОР ЗЕМБРИЦЬКИЙ.
Походив з села Летні, повіт Дрогобич. Мав при смерті 58 літ. До У. М. Союзу приступив у 1911. році.

Похорон відбудеться в суботу, 8. липня, в 9:30 годині ранку з дому жалоби при Fairton Road, Millville, N. J., до української православної церкви св. Петра і Павла.

Члени Відділу рішили взяти у похороні громадську участь і просити до участі теж усіх знайомих.

Вічна йому пам'ять!
Григорій Тимчиш, секретар.

ЗАСУД ЗА ЗЛОВЖИВАННЯ.

Перед окружним судом у Вільмі відбулася розправа проти бувшого віцедиректора Комунальної Каси Ошадности в Ошміні Г. Сальмановича за присвоєння 100,000 зл. Суд засудив Сальмановича на 10 років в'язниці і відібрав громадянські та публічні права на 10 років.

Даром ЗІЛЛЯ МІЛЕРТОН LAXATIVE

Мілертон є прийнятний і легкий до зажиття.

Мілертон дає найкращі успіхи, коли його вживається тільки в нечистоті, а тоді закінчується його або зараз перед нічним сном, або по вставанні рано.

Мілертон не виробляє прищипки. ОДНА ВЕЛИКА КОРОБКА 75¢ вистане майже на цілий місяць.

Спеціальна Ювілейна Оферта

Цни до 31. грудня 1939:

1 Package Millerton	75¢
2 " "	1.25
3 " "	1.75
6 " "	3.00

Цни по 1. січня 1940:

1 Package Millerton	1.00
2 " "	1.50
3 " "	2.00
6 " "	3.50

Питайте за зіллям Мілертон у вашій сусідній аптеці, а як там його не мають, то пишіть до: J. S. MILLER, Inc., Dept. U., P. O. Box 628, Newark, N. J. Single package not sent C.O.D. Small postage stamps acceptable. Ці ціни важливі лише при замовленні просто з головного офісу.

ШУКАЮТЬ ОСІБ

ПОШУКУЮ своїй кривоті, що була замунена за ОЛЕКСА КАНЮГА, зо села Кошківщина, повіт Ротатин. Хто знав би про неї, прошу повідомити: ІВАН КОЛКОСЬКИЙ, 155-6, 381 Duane Ave., Schenectady, N. Y.

ЗАПЕДЯНІ ХРОНІЧНІ НЕДУГИ

доводить до безпідтриманого терміну. Аналіз крові, луги „Еск“, аналіз сечі, медична екзамінація ПО ПІЗЬКІМ ЦІНІ заповнюють улачну діагнозу. Ревматичні стани, „Гей фібер“, астма, клопоті відшкодунок кишків, піхура, залозі і нирок лікується модерними способами. — ЮРАДА ДАРОМ. DR. DE RUHA, 128 East 86th St., New York City. Кожного дня від 10—2. год. і від 4—9. У неділі від 10—2. Особна жадання для жінок.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР 321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd AVENUES, NEW YORK, N. Y. Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урядові години: рано від 10 до 12. Ввечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

МИХАЙЛО КАНЮК

УКРАЇНСЬКИЙ ПОХОРОННИК 2321 W. CHICAGO AVE. CHICAGO, ILL. Модерна каплиця. Добра обслуга. ЦИНИ ПРИСТУПНІ ДЛЯ ВСІХ. Телефон: Armistage 4575. Тел. до дому: Seelye 0298.

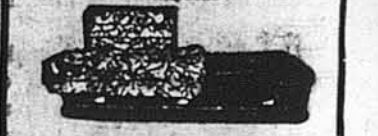

МИРОН ЛІТВІН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК. Без рішучі, як далеко поза Глоарком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга шира і чесна. — Офіс: 383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J. Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО

Новий Український Удільтейкер заряджує погребам по ціні тах вказів, як \$150. Обслуга найкраща.

JOHN BUNCO Licensed Undertaker & Embalmer 437 E. 8th ST., NEW YORK CITY. Dignified funerals as low as \$150. Telephone: Gramercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК. ЗАНИМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ. 129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: Orchard 4-2568. BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y. Tel. Malross 5-6577

ДВА СМЕРТНІ ПРИСУДИ ЗА ДЕРЖАВНУ ЗРАДУ.

Народний трибунал засудив двох німецьких робітників на кару смерті за державну зраду. Акт обвинувачення закидав обом підсудним діяльність на користь шпигунського бюро одної з сусідніх держав.

ТАРЗАН І СЛОНОЛЮДИ

Як Гонфалю маширувала з двома злочинними схоплювачами щораз глибше в нетри, її серце було важке з розпукки. Вона, очевидно, знала, що Станлі Вуд і сильний Тарзан будуть її шукати, але хто може предсказати, яка буде її доля, заки вони її знайдуть?..

А Тарзан, як лишив село ватажка бантангів, не мав найменшої тямки, куди попрямувати. Він наперед викопав яму і сховав у ній великий шмагд, що взяв від людодів. Опісля стояв довгий час у глибокій задумі.

Він був певний, що Спайк і Трол схопили Гонфалю: Він знав, що вони мали великий діаманд каджив, а ватажок сказав йому, що цей діаманд не хотів творити дива. Отже, міркував Тарзан, вони схопили дівчину, яку вважали містичною силою.

Він думав, що треба буде вернутися до краю каджив, де вони могли робити дива при допомозі Гонфалі. Отже тепер малполуд вибрався знову до небезпечного краю. Його шлях ішов майже рівнобіжно до пошукувачів — але далеко на захід від них.